

# המאבק על חברי

ביותר של הבחירות להסתדרות. היא תכריע מי מן השתיים תהפוך למחרת יום הבחירות לאופוזיציה השמאלית המוכרת במדינה, ומי תהפוך לפלג בעל חשיבות משנית.

הסיבוב הראשון במאבק זה נערך בהסתר למחרת יום הפילוג. שני הפלגים טענו לשם מפ"ם, ואנשי הקיבוץ המאוחד החלו קוראים ליריביהם בשם "השומר הצעיר". הרוב המפ"מי הבחין מיד בסכנה הגדולה של הפיכתו לכת מבודדת, עבר להתקפה נגדית, איים על העתונאים שלא ימסור להם ידיעות אם לא יקראו לו בשם מפ"ם. העתונאים נכנעו, ועוד לפני שאנשי הקיבוץ המאוחד ידעו מה קרה להם כבשו יריביהם את השם מפ"ם. אנשי הקיבוץ המאוחד נאלצו להסתפק בשם הבלתי מושך "אחדות העבודה-סופ"ל-ציון".

לולא נפלה ההכרעה כך, יכלו שני הפלגים לפעול לאות מ, ועדת הבחירות היתה מאצת את שניהם לבחור באות אחרת. במקום זה שמרה מפ"ם על האות מ, ואילו אחדות העבודה נאלצה (בגלל דמיון האות ת' לאות ח' של חרות) לבחור בשתי אותיות ת"ו. שתי אותיות במקום אחת, תכונה אופיינית עד כה למפלגות קטנות, הן מגרעה בתעמולה.

ההנחה ברגע זה היא שמפ"ם תשמור על רוב קולותיה מלפני הפילוג, וכי אחדות העבודה תגדול בעיקר קולות ממפ"מי. בוחרים המתנגדים למצב הקיים בתוקף יהיו נוטים להצביע בעד מ, בוחרים שירצו לבטא מחאה מתונה יטו להצביע בעד ת"ו.

לפני שש שנים זכתה מפ"ם המאוחדת ל-34.4%. אם תשיג ביום הראשון הבא אחת משתי הסיעות 18%, יהיה זה בש"ב בילה נצחון גדול. אם תיפול אחת מהן מחברתה ב-4% או יותר, יהיה זה בשבילה מפלה מכרעת, העלולה לסתום את הגולל על סיכוייה בבחירות האומיות.

בשוק ההתערבויות מוביל הסוס המפ"מי כרגע את הסוס של אחדות העבודה.

בקצה השני של שדה המרוץ מופיע הפעם סוס חדש — העובדים הציונים הכלליים. הוא יתחרה עם העובד הציוני (הפרוגרסיבי) על קולות בעלי המקצועות החופשיים מאירוסה, ישחל לקחת ממפ"מי את קולות הפקידים (כניהם פקידים המשרדים הממשלתיים הכפופים לשרים צב"מים). כאפתעה קטנה, עלולים הצ"כ לזכות גם בקולות חברי הקואופרטיבים לתחבורה, שאינם מרוצים מיחס מפ"מי אליהם.

בבחירות האחרונות, זכו העובד הציוני (שכוחו לא השתנה במידה ניכרת) העובד הדתי (שכוחו ירד) ומק"י (שדעת המומחים, לא עלה כמעט בציבור העברי, אלא דווקא בציבור הערבי שאינו מצביע להסתדרות ואינו חבר בה) ביחד ל-8.5% הפעם, עם התחסף העובדים הצ"כיים, יכול כוח הסיעות הקט'נות לעלות ביחד ל-12% עד 16% — עליה שתהיה הרת' סכנות למפ"מי.

שני אנשים יתכו לתוצאות הראשונות, במוצאי היום הראשון הבא, במתיחות מיוחדת. שניהם בלשו במערכת הבחירות באופן אישי: דוד בן-גוריון ויגאל אלון.

בן-גוריון הפך נושא כמעט יחיד של מפלגתו במערכה זו. תעמולתה כולה נבנתה על זוהרו האישי. יגאל אלון הופיע בעיני העם כדובר כמעט יחיד של מפלגתו, והפרסטיגיה האר'שית שלו הושמה על כף המאזניים.

אם ישיגו מפלגותיהם של שני אישים אלה נצחונות, או לפחות הישגים מתונים, ירשם הדבר במידה רבה על חשבונם האישי. אם, לעומת זאת, ינחלו מפלות, עלול החבר להטיל צל כבד על דרכם האישית על במת הפוליטיקה המפלגתית בעתיד.

המחליט האחרון על כך יהיה, הפעם, החבר X האלמוני, שעוד לפני חמש שנים מכר שיתחים בקולנוקה או היה ספק'דאר בבוקרשט, ושפת הארץ זרה לו. החלטתו לא תהיה סנס'ציונית למראית עין. אולם הזות אחוזו אחד, או שניים, לכאן או לכאן תהיה בעלת משמעות עמוקה מאד.

חזתך עוד יותר. הדמוקרטיה הישראלית, כמו אלת-הצדק הרומאית, מכריעה כשהיא קשורה-עיניים.

מבחירי כל המפלגות מודים בגלור'לכ שאין להם כל מושג מיהו החבר X הבוחר להסתדרות, ומר X הבוחר לכנסת. התעמולה מכוננת אליו — וזו אחת הסיבות לתוכנה הפר'טיטיבי. בוחרים חתיקים, העוקבים, למשל, במורת-רוח אחרי הפיכת פולחן בן-גוריון למחזה-קירקס, חייכים לזכור כי יוזמי פולחן זה חושבים בעיקר על הבוחר הפרטיטיבי הזה.

תוצאה אחרת היא כי בבחירות אלה הושם הדגש על כוחה של המכונה. העיקר הוא להגיע בכלל אל הבוחר, לרסוק לתוך ראשו את אות המפלגה. המפלגות המאורגנות היטב נהנות מיתרון גדול על המפלגות הפרטיזוניות חסרות האירגון.

מצב זה נותן יתרון ראשוני למפלגת השלטון, מפ"מי. כידיה רוב מוכרי לשכות-העבודה, חיכולים לכפות את רצונם בכוח האיום וההבטחה על ישובים שלמים (אם בקלפי יהיו הרבה קולות למפ"ם, לא תקבלו כביש... או ... לא יקציבו לנו עבודות-דחוק...). מפלגות האופוזיציה סרענות כי נשק זה נוצל במלוא כוחו.



יתרון עצום שני למפ"מי הוא המספר האדיר של חברי ההסתדרות שהם בצורה זו או אחרת שכירי מפ"מי עצמה — עובדי המדינה במשרדים השייכים למפ"מי, עובדי סולל-בונה ושאר ענקי-המשק ההסתדרותיים. שיכבה זו בלבד עולה על שליש ממספר הבוחרים.

הבחירות האחרונות, לועידת ההסתדרות השביעית, התקיי'מו ב-13 בסברואר, 1949. מפ"מי זכה בהן ל-57.1% ממספר הקולות. אם תקבל מפ"מי ביום הראשון הבא 60%, זה יהיה נצחונה המכריע. אם תשמור על 57%, יהיה זה הישג ניכר. אם תרד ל-54%, תהיה זאת מפלה. אם תשיג פחות מאחוז זה, תהיה זאת תביסה מכרעת, שתערער את מעמדה במדינה.

מרתק עוד יותר יהיה המאבק בין מפ"ם לבין אחדות העבודה. תוצאת מאבק זה תהיה, אולי, התוצאה החשובה

דגל אדום — נישא במרום — כי בא היום — נתק את הכבלים..."

משך שלוש השנים האחרונות נשמע השיר הזה ביום האחד במאי בקול ענות חלושה. דומה היה כי היום הגדול של הסולידריות הפועלית הבינלאומית הלך לעולמו, יחד עם הסולידריות עצמה. מפלגות בודדות ערכו הפגנות קטנות, חזר על כל הפראאות הישנות. הכל היה דומה להצגה חוזרת של סרט ישן (אך לא אילם).

השנה השתנה הכל. דגלים אדומים חדשים נישאו במרום, הפגנות גדולות של כוח פועלי שטפו את הערים הגדולות, בני המשקים עלו בהמוניהם, נוער רענן כיסה את הכבישים. אמשר היה לחשוב כי מעמד הפועלים חגג נצחון גדול, ניגש סופית לנתק את הכבלים.

אולם היה זה למראית עין בלבד. תסאורות האחד במאי הוצאו ממחשני התיאטרון, נוקו מאבק השנים ונצולו לעריכת הצגת-יובל מסוארת, מתוך שיקולים טכניים גרידא. בעוד ימים מעטים יערכו הבחירות לועידת ההסתדרות. לבחירות אלה נועדה, השנה, חשיבות מכרעת, ולצורך זה מוכנה גם מפ"מי להיזכר בדגל האדום.

בארצות-הברית ידוע כי הבחירות במדינת מיין קובעות את גורל הבחירות לנשיאות. בחירות מקומיות אלה נערכות תמיד חדשים מעטים לפני הבחירות הכלליות. נסיון של דורות לימד כי מצב-הרוח במדינה זו משקף באמנות את מצב הרוח בארץ כולה.

זוהי השפעת-גומלין. מיין אינה מושפעת רק מרוח הארץ, היא גם קובעת רוח זו. כי ברגע שנועד כרחבי ארצות-הברית כי מיין הצביעה בעד מפלגה פלוגנית, ניתן לאותה מפלגה יתרון עצום. דעה הקהל מתרגלת למחשבה שזו המפלגה המנצחת. כל אדם נורמלי אוהב להיות עם הגדולים המנצחים. לכן נוטה כל אדם נורמלי — ובעיקר כשהוא שייך לשיכבה הבינונית-הלא-מוגדרת המכריעה בבחירות — להצביע בעד המפלגה שניצחה במיין.

השנה דומה ההסתדרות בישראל למדינת מיין האמריקאית. הבחירות שלה קודמות בעשרה שבועות בלבד לבחירות הלאר'מיות, ולתוצאותיהן תהיה השפעה נפשית מכרעת על מצב הרוח של הבוחרים לקראת בחירות-הכנסת. אם יתגלה כי מפלגה פלוגנית עלתה כמפתיע וכי מפלגה אלמונית נחלה תבוסה, ישנה הרבר לחלוטין את יחס הקהל לשתי המפלגות גם יחד.

השפעה זו לא תהיה נפשית בלבד. אחוז חברי ההסתדרות בין כל הבוחרים במדינה הולך וגובר משנה לשנה, עדות לכך כי ההסתדרות קולטת את העולים החדשים בקצב גדול יותר מאשר כלל המדינה. בשנת הבחירות לכנסת הראשונה היו חברי ההסתדרות רק 39.6% מכלל הבוחרים במדינה. בשנת הבחירות לכנסת השנייה הגיעו חברי ההסתדרות ל-49.2%, ואילו השנה הם מגיעים ל-53% (ראה בעמודים הבאים).

התוצאה המובנת מאליה היא כי לכל מפלגות הפועלים צפויה עליה מסוימת, לעומת המפלגות הלא-פועליות. למעלה ממחצית הבוחרים לכנסת יבחרו גם להסתדרות, ויש להניח כי הצבעתם לשני המוסדות תהיה כמעט שווה.

והשאלה הבעורת של ימים מעטים אלה, עד להיודע תוצאות הבחירות להסתדרות: איזו מפלגה תהנה מעליה גדולה זו?

מבין כל עשרה בוחרים להסתדרות, פחות מחמשה היו בארץ ביום הכרזת המדינה, למעלה מחמשה הם עולים חדשים. 175 אלף נפש עוד נמצאות במעברות. גדול מספר הבוחרים שאינם ידיעים קרוא וכתוב, ועצום מספרם של אותם אשר ניגשו לקלפיותם כשדעו בעד מה ונגד מה הם מצביעים.

האבסורד הכללי של הדמוקרטיה הישראלית, הנותנת את ההכרעה בידי עולים חזשים שהם כדור-מישחק עיוור בידי כוחות מפלגתיים בלתי-מובנים להם, בולט בהסתדרות בצורה